

ΠΑΙΔΕΙΑ - Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΕ ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

[εργασίες συναδέλφων](#)

επιμέλεια: Κωνσταντίνος Ν. Καρεμφύλλης

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Η Πολιτεία, καθώς πορεύεται μέσα στον ιστορικό χρόνο, έχει χρέος να ασφαλίσει και να ελέγχει την πορεία της, τη **συνέχεια** της ζωής της. Το κατορθώνει με τη σταθερότητα των θεσμών της, αλλά προπαντός με τη **διάπλαση** και την καθοδήγηση των επερχόμενων γενεών, που θα γίνουν φορείς των θεσμών αυτών και εγγυητές της συνέχειάς της. Η πολιτεία είναι γι' αυτό καθίδρυμα παιδείας.

Με την παιδεία προπαντός και όχι με τη βία, που είναι το απαραίτητο αλλά μόνο μέσο, κατευθύνει την πράξη των πολιτών, ακόμη και των αρχόντων της. Με την παιδεία ετοιμάζει τους μέλλοντες άρχοντές της και τους μελλοντικούς πολίτες της. Με την παιδεία καλλιεργεί τις αξίες από τις οποίες δικαιολογείται η ύπαρξή της. Με την παιδεία της συμβάλλει στην **προαγωγή** της διεθνούς πολιτείας της ανθρωπότητας ολόκληρης. Το μέγα και πρώτο καθήκον της είναι γι' αυτό η παιδεία.

Δεν είναι μόνο της πολιτείας καθήκον. Η παιδεία είναι καθήκον κάθε ανθρώπου αξιού να το εκπληρώσει. Μια που κάθε άνθρωπου καθήκον είναι και δια μέσου της δικής του πράξης και δια μέσου της πράξης όλων των άλλων να προάγει τον ύπατο σκοπό της ιστορίας, δηλαδή να καλλιεργεί όλες τις αξίες του πολιτισμού, έχει χρέος ό, τι κατέχει σε γνώσεις, σε αισθητική και σε θρησκευτική νόηση, σε ιστορική εμπειρία, να το μεταδίδει σε όσο το δυνατό περισσότερους. Ξαν θνητό ον, που σε λίγες ώρες μπορεί να μην υπάρχει, που σε λίγα χρόνια θα φθαρεί και θα χαθεί, οφείλει ό, τι συγκομίζει να το μοιράσει για να μη χαθούν τα άξια θησαυρίσματά του μαζί με το ανάξιο σαρκίο του.

Η πολιτεία, όμως, διαθέτει μέσα παιδείας που τα άτομα δε διαθέτουν, γιατί η παιδεία σε μια κοινωνία χρειάζεται συντονισμό δραστηριοτήτων, μια ιεράρχηση αξιών, που μόνο μια υπερκείμενη εξουσία μπορεί και επιβάλλει. Γιατί η παιδεία κρυσταλλώνεται μέσα στην κοινή παράδοση ενός λαού και την παράδοση αυτήν, πιο μακρόβια από τα **πρόσκαιρα** άτομα, έχει τη δύναμη και το χρέος η πολιτεία να εγκολπωθεί και να διαφυλάξει.

Η παιδεία πρέπει να κρατήσει τον ανώριμο άνθρωπο, τον άνθρωπο της φύσης, να τον καταστήσει ικανό να κατευθύνει τη νόηση, τη βούληση και την πράξη του προς τον ύπατο σκοπό. Τούτο το κατορθώνει η παιδεία με τη διάπλαση της σκέψης, της αίσθησης και του ήθους...

Έργο της είναι γι' αυτό εν πρώτοις να καθοδηγήσει τον άνθρωπο πώς να δυναμώσει βιολογικά, για να γίνει το σώμα του η κατάλληλη υποδομή για τα έργα του πνεύματος. Ο άνθρωπος πρέπει να μάθει να θεραπεύει το σώμα, γνωρίζοντας πως η θεραπεία του σώματος δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο για τη θεραπεία του πνεύματος. Γι' αυτό, πρέπει να μη γίνεται επί θυσία της άσκησης του πνεύματος, αλλά σε αδιάκοπη ισορροπία και συνάρτηση με την τελευταία...

Έτσι η παιδεία πρέπει να είναι πρώτα παιδεία του σώματος (υγιεινή και γυμναστική) και ύστερα παιδεία επαγγελματική, δηλαδή παιδεία των μεθόδων και των τρόπων με τους οποίους ο άνθρωπος και μέσω αυτού το κοινωνικό σύνολο, θα **παράγει** υλικά αγαθά, τα αναγκαία για τη συντήρηση και την ανάπτυξη του εαυτού του και του κοινωνικού συνόλου. Από αυτό ακολουθεί ότι η πολιτεία έχει υποχρέωση να παιδεύει τον πολίτη, ώστε να γίνει ικανός να εργαστεί και δη στην εργασία, όπου πληρέστερα μπορεί να αναπτύξει τις δυνάμεις του...

Συγχρόνως με τις γνώσεις για την παραγωγή υλικών αγαθών, ο άνθρωπος πρέπει να αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις για να δρα μέσα στην πολιτική κοινωνία όπου ανήκει. Και επειδή κατά κανόνα του αναγνωρίζονται και πολιτικά δικαιώματα, δηλαδή συμμετοχή στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας, πρέπει να αποκτήσει τις στοιχειώδεις τουλάχιστον γνώσεις, που θα του **επιτρέπουν** να ασκεί αυτά τα δικαιώματα. Παράλληλα με την επαγγελματική παιδεία βαδίζει και η πολιτική αγωγή.

Στηριγμένος στην εκγύμναση του σώματος, στη γνώση τεχνικής για την απόκτηση υλικών αγαθών και στην πολιτική του αγωγή, καλείται ο πολίτης να επιδοθεί στο κύριο έργο του, στη θεραπεία του πνεύματος. Άλλωστε, μαζί με την επαγγελματική και με τη σωματική παιδεία, πρέπει να αρχίσει και η θεραπεία του πνεύματος, γιατί, κατά έναν τρόπο, όλες οι μορφές της παιδείας πρέπει να προχωρούν παράλληλα. Η

θεραπεία του πνεύματος συνίσταται στην καλλιέργεια όλων των ανώτατων αξιών, των ιδεών, των αντικειμένων, που δεν επιδιώκουμε να τα μάθουμε γιατί είναι τα μέσα των άλλων, αλλά γιατί είναι αυτοσκοποί.

Με αυτόν τον τρόπο η παιδεία δεν είναι καλλιέργεια απλώς μιας δεξιοτεχνίας, οσοδήποτε και αν είναι αξιόλογη, αλλά μια καθολική καλλιέργεια της σκέψης και της ψυχής, που αυτή μόνο δίνει ποιότητα και σταθερό έρμα και δημιουργικότητα στον άνθρωπο. Αυτή πλάθει τον άνθρωπο από τη ρίζα του και γι' αυτό σωστά λέγεται "ανθρωπιστική παιδεία".

Κωνσταντίνος Τσάτσος, "ΠΟΛΙΤΙΚΗ", ΑΘΗΝΑ 1975

B. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περιληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

(25 Μονάδες)

B. 1. «Η πολιτεία, όμως, διαθέτει ... να διαφυλάξει.»: να βρεθούν η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της συγκεκριμένης παραγράφου. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(5 Μονάδες)

B. 2. Με ποιους τρόπους επιτυγχάνεται η συνοχή ανάμεσα στις έξι πρώτες παραγράφους του κειμένου;

(5 Μονάδες)

B. 3. Να καταγράψετε ένα παράδειγμα αναφορικής και ένα παράδειγμα ποιητικής χρήσης του λόγου, μέσα από το κείμενο.

(5 Μονάδες)

B. 4. Διάπλαση κατευθύνει καθήκον θεραπεύει επιδιώκουμε: να γραφεί από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

(5 Μονάδες)

B. 5. συνέχεια προαγωγή πρόσκαιρα παράγει επιτρέπουν: να γραφεί από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

5 Μονάδες

B. 6. «Σαν θνητό ον, που σε λίγες ώρες μπορεί να μην υπάρχει, που σε λίγα χρόνια θα φθαρεί και θα χαθεί, οφείλει ό, τι συγκομίσει να το μοιράσει για να μη χαθούν τα άξια θησαυρίσματά του μαζί με το ανάξιο σαρκίο του.»: Σε μία παράγραφο 90-100 περίπου λέξεων να σχολιάσετε το περιεχόμενο της παραπάνω πρότασης

(10 Μονάδες)

Γ. Υποθέστε ότι είστε εκπρόσωπος των μαθητών στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. Με ένα γραπτό υπόμνημά σας προς τα υπόλοιπα μέλη του συμβουλίου, όπου συμμετέχουν πολιτικοί, εκπρόσωποι κομμάτων, διανοούμενοι, καθηγητές και πανεπιστημιακοί να καταθέσετε και να αναπτύξετε τις προτάσεις σας για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος στη χώρα μας.

(600 λέξεις)

(40 Μονάδες)